

Posudek vedoucího diplomové práce

Název práce: Kvalita nosného vztahu a zaměřenost na cíl jako účinný faktor v sociální práci

Autor práce: Věra Šicnerová

Obor studia: Etika v sociální práci

Posudek vypracoval: PhDr. Ing. Marie Lhotová, Ph.D.

Datum: 17. 4. 2015

Obsah:

Autorka ve svém pojetí tématu zahrnuje poměrně širokou oblast sociální práce. Zřejmě ve snaze neuchýlit se od názvu své diplomové práce se zaměřila příliš na vymezování pojmů. Přitom se jí zcela nepodařilo pojmy formulovat v souladu se záměrem práce, aby bylo možné sledovat jednotnou linii. Pouští se do velmi obecných definic, vysvětlených ve slovnících, které sice nejsou chybné, ale jsou vzhledem k tématu práce buď nedostačující nebo nadbytečné. Řeší např. otázku co je to vztah, vybrala z literatury druhy komunikace, dále definuje sociálního pracovníka, klienta a znovu vztah sociální pracovník-klient, nepodařilo se jí však vytvořit relevantní rovinu výkladu. Nedefinuje nosný vztah, příp. podmínky pro vytvoření nosného vztahu, nezamýšlí se nad rovinou „nosnosti“, funkčnosti, účelovosti, hovoří namísto toho o vztahu pozitivním, příp. kvalitním, přičemž považuje pozitivní nebo kvalitní vztah za podmínku, která je pro pomoc klientovi dostačující, příp. hovoří o kvalitním nosném vztahu. Co je podstatou nosného vztahu je nutné v textu hledat a domýšlet se. Nejbližší se k takové odpovědi dostaneme v kapitole 3.2. Je jistě představitelné, že pozitivní vztah nemusí být nosný z hlediska pomoci klientovi. Zjednodušení tématu vidím též v rovině vnímání sociální práce jako činnosti zacílené na vybudování kvalitního vztahu. Ani v kontextu práce toto pojetí není dostačující. Nejspíše by měly být brány v úvahu různé typy sociální práce, a to, jaký typ vztahovosti můžeme nalézt. Konec konců v textu nalezneme Musilovo rozlišení typu sociálních pracovníků, ale pouze v přehledu bez poukazů na možné souvislosti s vytvářením a cílením sociální práce dle pojmenování DP. Musilovy role na str. 34 by mohly být vodítkem pro charakterizování konkrétních vztahů, které by byly z hlediska pomoci nosné, a cílů, které si v té které oblasti stanovují. Kapitola o komunikaci koncipovaná v takto pojatém výkladovém rámci je nadbytečná vzhledem k názvu práce. Zabývat se přímými návody, jak komunikovat, se hodí spíše do praktické příručky, manuálu pro praxi, v diplomové práci je to nadbytečné. Pokud jde o cíle, dle názvu práce nejde o cíle sociální práce, ale o to, jakým způsobem pracovat s konkrétním (individuálním) zacílením (socio)terapeutického procesu, jak cíl spolu s klientem formulovat, aby pomoc byla účinná.

K cílům:

V práci jsou používána slova cíl či cíle velmi často. Ke škodě věci je zde určitá zmatenost, kterou lze vnímat v neuspořádaném pohledu v označování cílů z různých hledisek: cíle (socio)terapie, cíle sociálního pracovníka, cíle, které byly na začátku práce dohodnuty, cíle plnění dílčích úkolů apod. Dále nelze zcela souhlasit s tvrzením, že dosažení cíle lze poznat na základě zpětné vazby od klienta, kdy je dán prostor klientovi pro zhodnocení naučeného. Jako jedna ze strategií, které pomáhají jasně určit

konec sociální pomoci, je označen průběh stanovení cílů, což je zřejmě zkrslující omyl daný chybnou interpunkcí.

K cíli práce: Cíl práce je koncipovaný natolik široce, že způsobuje obtíže při strukturování textu

(„ zmapovat základní informace o budování a významu kvalitního nosného vztahu sociálního pracovníka a klienta a prokázat z dostupných zdrojů fakt, že vztah mezi sociálním pracovníkem a klientem je rozhodující pro úspěšnou sociálně terapeutickou činnost, (...) poukázat na spojitosti mezi vztahem sociálního pracovníka s klientem a správným určením cíle, upozornit na další aspekty jako je umění komunikace, znalost typologie klientů, empatický přístup ke klientovi, které výrazně ovlivňují vztah mezi sociálním pracovníkem a klientem. (...) Také je cílem popsat úskalí a rizika, která mohou optimální vztah sociálního pracovníka a klienta narušovat a následně znemožnit konkrétní vymezení a plnění cíle).

Forma:

Práce je po formální stránce pečlivě zpracovaná, pravopisné chyby jsou v míře únosné. Její úprava je bez vad. U několika citací, ačkoliv bychom předpokládali doslovný přepis, nalezneme chyby. Příklad: Předpokladem všech terapií, je velká míra trpělivosti, klidu a jakési štedrosti ve vztahu ke klientovi a vyvzovat se chyb v komunikaci (Vybíral, Psychologie komunikace, s. 260), Sociální pracovník jedná s osobami, které používají jejich služby (klienty) s účastí, empatií a péčí (Etický kodex sociálních pracovníků, citace 99, citace 128 s chybou v pravopise. Motta velkými tučnými písmeny („sdělená radost, dvojnásobná radost a sdělený žal je poloviční žal“) jsou nadbytečná a rušivá po formální stránce, po obsahové stránce narušují stylovou koncepci danou pro diplomové práce. Chyba ve jméně Tournier, Citát 63 – je označený zřejmě s komentářem osobního souhlasu.

Prezentace práce:

Diplomová práce čítá 76 stran textu. Téma je rozpracováno v 5 kapitolách. V Seznamu použitých zdrojů je uvedeno 56 knižních zdrojů a několik zdrojů internetových. Úprava textu je pškná.

Otázky k obhajobě:

Otázky vycházejí z textu, kdy není zřejmé dobré vymezení související příp. s možností chyb v pojetí tématu:

V řadě uvedených definic chybí definování sociálně terapeutického procesu, se kterým autorka pracuje jako s podstatným prvkem.

Otázka vyplývající z textu na str. 59: „Formulace zakázky je dána definováním cílů, které budou měřitelné, zároveň dojednání zakázky, kdy je úkolem definovat rozsah a dobu trvání spolupráce.“ Jaké jsou například měřitelné cíle? Jaký je rozdíl mezi kontraktem a zakázkou ve vztahu k cíli? Jaký je rozdíl od formulace zakázky a dojednání zakázky? Co je přenosový vztah? Kdy může být pracovní terapeutický vztah nazýván přenosový? (není zřejmé z textu na str. 60).

Rozdíl mezi nadhledem a náhledem (str. 73)

Závěr:

Práce je popisným elaborátem skládajícím se z témat kolem vztahů, konfliktů, komunikace, ne příliš dobře navázaný a strukturovaný, nicméně zahrnuje témata, která se cílů práce dotýkají a svědčí o autorčině vztahu k tématu a porozumění kontextu, takže cíle považuji za dosažené. Autorka pracovala na své DP pečlivě a zodpovědně. Některé z výše uvedených připomínek jsou pouze dílčího charakteru. Přes určitou nespojitost témata v konečné podobě jsou rozpracována dobře, proto hodnotím „dobře“.

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Kněžská 8, 370 01 České Budějovice, katedra etiky,
psychologie a sociální práce, www.tf.jcu.cz

Autor posudku: PhDr. Ing. Marie Gabriela Lhotová, Ph.D., e-mail: marie.lhotova@volny.cz